

Briuselis, 2016 06 10
COM(2016) 381 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

NAUJA EUROPOS ĮGŪDŽIŲ DARBOTVARKĖ

**Drauge dirbant didinti žmogiškąjį kapitalą, įsidarbinimo galimybes ir
konkurencingumą**

{SWD(2016) 195 final}

NAUJA EUROPOS ĮGŪDŽIŲ DARBOTVARKĖ

Drauge dirbant didinti žmogiškąjį kapitalą, įsidarbinimo galimybes ir konkurencingumą

1. ĮŽANGA

Įgūdžiai¹ – tai kelias įsidarbinimo galimybių ir klestėjimo link. Tinkamų įgūdžių turintys žmonės pasirenge užimti kokybiškas darbo vietas ir gali išnaudoti savo, kaip pasitikinčių savimi ir aktyvių piliečių, potencialą. Sparčiai besikeičiančios pasaulio ekonomikos sąlygomis įgūdžiai didele dalimi nulems konkurencingumą ir gebėjimą diegti inovacijas. Jie bus investicijų traukos veiksnys ir darbo vietų kūrimo ir augimo ciklo katalizatorius. Be jų negali būti socialinės sanglaudos.

Padėtis Europoje verčia imtis veiksmų. 70 mln. europiečių neturi pakankamų skaitymo ir rašymo įgūdžių, dar daugiau prastai skaičiuoja ir neturi pakankamų skaitmeninių įgūdžių, tad jiems kyla nedarbo, skurdo ir socialinės atskirties pavojus². Daugiau nei pusė iš 12 mln. ilgalaikių bedarbių yra žemos kvalifikacijos darbuotojai. Aukštojo mokslo institucijos turi užtikrinti, kad jų absolventai įgytų adekvačių ir nepasenusių įgūdžių.

Įgūdžių spragos ir neatitikimai stubina. Daugelis dirba darbą, neatitinkantį jų gabumų. Tačiau 40 proc. Europos darbdavių tikina negalintys rasti darbuotojų, turinčių gebėjimų, kurie padėtų augti ir diegti inovacijas. Švietimo paslaugų teikėjai bei darbdaviai ir besimokantys asmenys skirtingai supranta absolventų pasirengimą darbo rinkai. Tik nedaugelis yra verslūs ir turi įgūdžių, kurių reikia nuosavam verslui sukurti.

Nacionalinės ir regioninės darbo rinkos bei švietimo ir mokymo sistemos susiduria su konkrečiais iššūkiais, bet visose valstybėse narėse problemos ir galimybės panašios.

- Įgyti naujų įgūdžių ir gerinti turimus yra būtina darbo rinkų tinkamo veikimo ir modernizavimo sąlyga, siekiant naujų darbo ieškančių asmenų, darbdavių ir darbuotojų lankstumo ir užimtumo garantijų.
- Dėl įgūdžių neatitikimų stabdomas našumas ir augimas, daromas neigiamas poveikis valstybių narių atsparumui ekonominiams sukrėtimams.
- Dėl skaitmeninių ekonomikos permainų keičiasi darbo ir verslo būdai. Nauji darbo būdai daro poveikį reikiamų įgūdžių tipams, įskaitant inovacijas ir verslumą. Daugelis sektorių patiria sparčių technologinių pokyčių, ir visoms darbo vietoms – nuo paprasčiausių iki sudėtingiausių – dabar reikia skaitmeninių įgūdžių. Aukštos kvalifikacijos darbuotojai sugeba prisitaikyti prie nenumatytų pokyčių. Be to, pereinant prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir žiedinės ekonomikos kuriami nauji verslo modeliai ir darbo aprašymai ir pritaikomi jau esami.
- ES darbo jėga senėja ir mažėja, tad kai kuriais atvejais ima trūkti įgūdžių. Siekiant neutralizuoti šią tendenciją, reikia didinti dalyvavimą darbo rinkoje ir našumą. 60 proc. neseniai mokslus baigusių absolventų yra moterys, tačiau jų užimtumo lygis vis dar žemesnis nei vyrų ir jos paprastai dirba kituose sektoriuose nei vyrai. Įtraukios darbo rinkos turėtų pasinaudoti visų, taip pat žemos kvalifikacijos ir kitų pažeidžiamų grupių atstovų, įgūdžiais ir gabumais. Pasaulio lygmeniu varžydami dėl talentų turime branginti savo patyrusius darbuotojus, mažinti protų nutekėjimą, ir drauge sudaryti palankesnes ES piliečių judumo sąlygas,

¹ Terminas „įgūdžiai“ iš esmės apibūdina visa tai, ką asmuo žino, supranta ir gali padaryti.

² Duomenys, kuriuo grindžiamas šis komunikatas, įtraukti į kartu skelbiamą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą.

pritraukti užsienio talentus ir geriau išnaudoti migrantų įgūdžius.

- Švietimo ir mokymo paslaugų, įskaitant dėstymo standartus, kokybę ir aktualumas labai skiriasi. Dėl to didėja valstybių narių ekonominių ir socialinių rodiklių skirtumai, o juk tvirtesnė švietimo ir įgūdžių ugdymo politika itin svarbi inovacijoms ir galėtų padėti pasivyti sėkmingiausias valstybes.
- Tai, kaip suvokiama padėtis, ne visada yra pagrįsta realybe. Pavyzdžiui, jeigu būtų daugiau žinoma apie didelį profesinių mokyklų absolventų užimtumą, profesinį mokymą iš karto rinktųsi daugiau žmonių. Jeigu mokytojo profesija būtų patrauklesnė, ją taip pat rinktųsi daugiau gabių jaunų žmonių.
- Vis daugiau mokomasi savarankiškai: internetu, darbe, lankant kvalifikacijos kėlimo kursus, dalyvaujant socialinėje ar savanorių veikloje. Tokia mokymosi patirtis dažnai nepripažįstama.

Su įgūdžiais susijusiems sunkumams įveikti reikės didelių politikos pastangų ir sisteminių švietimo ir mokymo reformų. Reikės pažangių investicijų į žmogiškąjį kapitalą iš viešųjų ir privačiųjų šaltinių, kaip numatyta Stabilumo ir augimo pakte. Tvirtesnių ir atnaujintų įgūdžių poreikis taip pat aiškiai pabrėžtas kovo 8 d. pristatytame Europos socialinių teisių ramsčio iniciatyvos projekte³.

Nors už mokymo programų turinį ir švietimo ir mokymo sistemų organizavimą visų pirma atsako pačios valstybės narės, prasingiems ir tvariems rezultatams pasiekti reikia bendrų pastangų. ES lygmeniu jau imamasi svarbių veiksmų siekiant stiprinti Europos įgūdžių bazę, ypač – įgyvendinant Europos semestrą, strategiją „Europa 2020“ ir siekiant dviejų joje nustatytų su švietimu susijusių tikslų, Investicijų planą Europai, Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginę programą „ET 2020“ ir Europos struktūrinių ir investicijų fondų intervencijas. Vien Europos socialinis fondas ir Europos regioninės plėtros fondas 2014–2020 m. į įgūdžių ugdymą investuos daugiau nei 30 mlrd. EUR, o pagal programą „Erasmus+“ remiant įgūdžių ugdymą švietimo ir mokymo srityje skirta beveik 15 mlrd. EUR.

Šiandien pristatoma Nauja įgūdžių darbotvarkė – pati svarbiausia Komisijos 2016 m. darbo programos iniciatyva. Ja remiami bendri įsipareigojimai ir siekiama bendros vizijos, susijusios su strategine įgūdžių svarba išlaikant darbo vietas, augimą ir konkurencingumą. Šia įgūdžių darbotvarke papildomos ir kai kuriais atvejais supaprastinamos esamos iniciatyvos, kurių tikslas – geriau padėti valstybėms narėms įgyvendinti nacionalines reformas ir paskatinti asmenų ir organizacijų požiūrio pokyčius. Siekiama prisiimti bendrą įsipareigojimą įvykdyti reformas keliose srityse, kuriose Sąjungos veiksmai vertingiausi. Pabrėžtinės trys pagrindinės darbo kryptys:

1. gerinti įgūdžių ugdymo kokybę ir svarbą;
2. užtikrinti didesnę įgūdžių ir kvalifikacijų matomumą ir palyginamumą;
3. gerinti su įgūdžiais susijusių duomenų rinkimą ir informacijos sklaidą siekiant užtikrinti, kad profesijos pasirinkimas būtų sėkmingesnis.

Vien ES lygmens veiksmų nepakaks. Sėkmę lemia daugelio dalyvių (nacionalinių vyriausybių, regioninės ir vietos valdžios institucijų, verslo įmonių ir darbdavių, darbuotojų ir pilietinės visuomenės, pačių žmonių, besinaudojančių galimybėmis išnaudoti savo talentus) įsipareigojimai ir patirtis. Svarbus vaidmuo užtikrinant sėkmingą

³ Komunikatas „Pradedamos konsultacijos dėl Europos socialinių teisių ramsčio“; COM(2016) 127.

darbotvarkės sukūrimą, įgyvendinimą ir prisitaikymą prie sparčiai kintančių mūsų darbo rinkos ir visuomenės poreikių tenka socialiniams partneriams.

2. AUKŠTESNĖ KARTELĖ: VEIKLOS PRIORITETAI

2.1. GERINTI ĮGŪDŽIŲ UGDYMO KOKYBĘ IR SVARBĄ

Kad tiek darbe, tiek visuomenėje išnaudotų savo potencialą, žmonėms reikia daug įvairių įgūdžių.

ES lygmeniu į išsilavinimo lygio kėlimą orientuota politika jau davė reikšmingų rezultatų. 2014 m. aukštąjį išsilavinimą įgijo maždaug 10 mln. daugiau žmonių nei 2010 m., o mokyklos nebaigiančių jaunuolių skaičius nuo 6 mln. 2010 m. sumažėjo iki 4,5 mln. Tai gana didelė pažanga siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslų.

Tačiau vis dažniau atsiranda įrodymų, kad vien išsilavinimo lygio kėlimo nepakanka. Dabar dėmesio centre – žmonių išmokstamų dalykų kokybė ir svarba. Daug jaunuolių meta mokyklą nepasirengę žengti į darbo rinką, neturėdami reikiamų įgūdžių arba požiūrio savo verslui pradėti.

Įgūdžių įgijimas – tai visą gyvenimą trunkantis procesas (formalusis ir neformalusis), kurį reikia pradėti nuo mažens. Kokybiškas švietimas vaikystėje turi gana didelį teigiamą ilgalaikį poveikį, kuris yra aiškiai įrodytas dokumentais ir sudaro būsimų gebėjimų ir motyvacijos mokyti pagrindą.

Darbdaviai ne tik ieško konkrečiai profesijai reikalingų gebėjimų, bet ir vis dažniau reikalauja universaliųjų įgūdžių, kuriuos galima pritaikyti ir kitose srityse, kaip antai gebėjimo dirbti komandoje, kūrybiškai mąstyti ir spręsti problemas. Toks įgūdžių derinys taip pat būtinas žmonėms, svarstantiems galimybę pradėti savo verslą. Vis dėlto mokymo programose tokiems įgūdžiams paprastai skiriama per mažai dėmesio, daugelyje valstybių narių oficialiai jie vertinami gana retai. Darbdaviai vis labiau vertina tarpdisciplininius gebėjimus (asmenis, kurie sugeba dirbti skirtingose srityse), bet jų pasiūla darbo rinkoje nedidelė.

Pamatų stiprinimas: pagrindiniai gebėjimai

Europa susiduria su pagrindinių gebėjimų stokos problema. Žmonėms reikia būtiniausių pagrindinių gebėjimų, kaip antai mokėti skaičiuoti, skaityti ir rašyti, taip pat pagrindinių skaitmeninių gebėjimų, kad gautų gerą darbą ir visapusiškai dalyvautų visuomenės gyvenime. Jie taip pat būtini norint mokytis toliau ir siekti profesinio tobulėjimo. Maždaug ketvirtadalis Europos suaugusių gyventojų prastai skaito ir rašo, prastai skaičiuoja ir turi nepakankamus skaitmeninius įgūdžius. Daugiau nei 65 mln. ES gyventojų nėra baigę vidurinės mokyklos. Tokių žmonių procentinė dalis ES valstybėse labai skiriasi ir kai kuriose siekia 50 proc. ar daugiau.

Kadangi daugeliui darbo vietų vis dažniau reikia sudėtingų įgūdžių, žemos kvalifikacijos darbuotojai turi mažiau galimybių įsidarbinti. Jie taip pat dažniau užima mažų garantijų darbo vietas ir dukart dažniau gali patirti ilgalaikį nedarbą nei aukštesnės kvalifikacijos

darbuotojai. Nepakankamos kvalifikacijos asmenys taip pat dažnai yra pažeidžiami vartotojai, ypač dėl to, kad rinkos tampa vis sudėtingesnės.

1. *Siekdamos suteikti žemos kvalifikacijos suaugusiems gyventojams daugiau galimybių įsidarbinti Europoje, pasitelkdamos Įgūdžių garantiją, sukurtą bendradarbiaujant su socialiniais partneriais, švietimo ir mokymo paslaugų teikėjais, vietos, regioninės ir nacionalinės valdžios institucijomis, valstybės narės turėtų sukurti kvalifikacijos kėlimo priemones. Galimybė kelti kvalifikaciją turėtų būti suteikta ir dirbantiesiems, ir bedarbiams. Žemos kvalifikacijos suaugusiems reikėtų padėti pagerinti skaitymo, rašymo, skaičiavimo ir skaitmeninius įgūdžius ir, jei įmanoma, įgyti papildomų įgūdžių, kad jie įgytų viduriniam arba lygiaverčiam išsilavinimui prilygstančią kvalifikaciją.*

*Komisija siūlo sukurti **Įgūdžių garantiją** (žr. COM(2016) 382), kad būtų galima:*

- ✓ *įvertinti įgūdžius ir suteikti žemos kvalifikacijos suaugusiems galimybę įvertinti turimus įgūdžius ir poreikį kelti savo kvalifikaciją;*
- ✓ *suteikti galimybių mokytis, atitinkančių konkrečius asmenų ir vietos darbo rinkų poreikius;*
- ✓ *suteikti galimybių patvirtinti ir pripažinti įgytus įgūdžius.*

Atsparumo didinimas: pagrindinės kompetencijos ir geresni, sudėtingesni įgūdžiai

Formalusis švietimas ir mokymas turėtų padėti įgyti įgūdžių, kurie užtikrintų savirealizaciją ir vystymąsi, socialinę įtrauktį, aktyvų pilietiškumą ir užimtumą. Tie įgūdžiai yra raštingumas, mokėjimas skaičiuoti, gamtos mokslai ir užsienio kalbos, taip pat universalieji įgūdžiai ir pagrindinės kompetencijos, kaip antai skaitmeninės kompetencijos, verslumas, kritinis mąstymas, problemų sprendimas, gebėjimas mokytis ir finansinis raštingumas.

Ankstyvas tokių įgūdžių įgijimas yra pamatas išsiugdyti geresnių, sudėtingesnių įgūdžių, būtinų kūrybiškumui ir novatoriškumui skatinti. Šiuos įgūdžius reikia stiprinti visą gyvenimą, nes jie padeda išgyventi sparčiai besikeičiančioje darbo aplinkoje ir visuomenėje, įveikti sudėtingas užduotis ir netikrumą.

Kai kurių tokių kompetencijų ugdymas jau įtrauktas į švietimo sistemas, tačiau paprastai tai nepasakytina apie verslumą, pilietiškumą arba universaliuosius gebėjimus. Kai kurios valstybės narės imasi veiksmų siekdamos įtraukti juos į mokymo programas, bet ne visada tai daroma nuosekliai. Kad suvienodintų dviejų tokių gebėjimų suvokimą, Komisija sukūrė skaitmeninių kompetencijų orientacinę sistemą⁴ (jau įdiegtą 13 valstybių narių) ir verslumo orientacinę sistemą⁵ (ką tik paskelbta).

Kartu su suinteresuotaisiais subjektais Komisija kurs šių kompetencijų vertinimo ir patvirtinimo priemones. Naudodamos tokias priemones, valdžios institucijos ir privačios įstaigos galės tobulinti jaunimui, darbo ieškantiems asmenims ir visiems kitiems teikiamas orientavimo, mokymo ir kuravimo paslaugas. Komisija taip pat rems ES valstybes, regionus bei švietimo ir mokymo įstaigas, padedančias jaunimui išsiugdyti verslumą, kad jie galėtų kurti nuosavą verslą arba socialinę įmonę. Finansinė parama šiuo tikslu jau teikiama pagal tokias ES programas kaip „Erasmus+“ ir COSME bei iš

⁴ <https://ec.europa.eu/jrc/digcomp/>

⁵ <https://ec.europa.eu/jrc/entrecomp>

Europos socialinio fondo.

2. Kad kuo daugiau žmonių įgytų bazinius įgūdžius, 2017 m. Komisija ketina pradėti **bendrujų gebėjimų metmenų**⁶ peržiūrą. Tikslas – užtikrinti bendrą bendrujų gebėjimų suvokimą ir toliau skatinti jų įtraukimą į švietimo ir mokymo programas. Peržiūra taip pat padės geriau ugdyti ir vertinti šiuos įgūdžius. Ypatingas dėmesys bus skiriamas **į verslumą ir inovacijas orientuoto mąstymo ugdymui**, be kita ko, skatinant įgyti praktinės verslumo patirties.

Profesinis mokymas kaip prioritetas pasirinkimas

Profesinis mokymas vertinamas palankiai, nes padeda įgyti konkrečiam darbui reikalingų ir universaliųjų įgūdžių, padeda patekti į darbo rinką, palaikyti ir atnaujinti darbo jėgos įgūdžius atsižvelgiant į sektorių, regionų ir vietos poreikius. Nors kasmet profesinėse mokyklose mokosi daugiau nei 13 mln. asmenų, prognozės kai kuriose valstybėse narėse rodo, kad profesinio mokymo kvalifikacijas turinčių asmenų ateityje trūks.

Daugeliui jaunuolių ir jų tėvų profesinis mokymas vis dar nėra pagrindinis pasirinkimas. Kartais sunku užtikrinti koordinavimą tarp darbdavių ir mokymo paslaugų teikėjų. Reikia didinti profesinio mokymo patrauklumą užtikrinant kokybę ir lankstų organizavimą, numatant galimybę pereiti į aukštesnį profesinio ar akademinio mokymosi lygį ir užmezgant glaudesnius ryšius su darbo rinką.

Vis dažniau teikiamos aukštesnio lygmens profesinio mokymo paslaugos, kurias vertina tiek besimokantys asmenys, tiek darbdaviai, nes taip įgyjama darbo rinkoje reikalingų įgūdžių. Tokius pokyčius reikia skatinti ir toliau tinkamai įtraukiant juos į kvalifikacijų sandarą ir sistemas.

Kaip matyti iš dualinės pameistrystės sistemos patirties, kuriant ir diegiant profesinio mokymo sistemas visais lygmenimis turėtų dalyvauti verslo ir socialiniai partneriai. Į profesinio mokymo sistemą turi būti įtrauktos stiprios darbo praktikos programos, jei įmanoma, tarptautinio masto.

⁶ Rekomendacija dėl bendrujų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų; OL 2006/962/EB.

3. *Bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, socialiniais partneriais, švietimo ir mokymo paslaugų teikėjais, Komisija Rygos išvadų dėl kokybiškų ir darbo rinkai svarbių profesinių įgūdžių ir kvalifikacijų įgyvendinimą rema:*

- ✓ *suteikdama besimokantiems asmenims galimybių dar studijų metais įgyti praktinio darbo patirties;*
- ✓ *suteikdama profesinio mokymo sistemos dalyviams daugiau galimybių sujungti kitoje aplinkoje sukauptą mokymosi patirtį, pasitelkdama turimas profesinio mokymo kokybės užtikrinimo priemones⁷ ir kreditų sistemą⁸ pagal peržiūrėtą EKS rekomendaciją;*
- ✓ *teikdama daugiau aukštesnio lygio profesinio mokymo galimybių ir viešindama informaciją apie jas, naudodamasi mokymo paslaugų teikėjų, tyrėjų ir verslo partnerystė, ypatingą dėmesį skirdama aukštesnio lygio įgūdžių poreikiams sektorių lygmeniu;*
- ✓ *užtikrindama geresnę duomenų apie su darbo rinka susijusius profesinio mokymo rezultatus prieinamumą;*
- ✓ *tirdama būdus, kaip supaprastinti dabartinį profesinio mokymo sektoriaus valdymą ES lygmeniu, įskaitant aiškesnę Profesinio mokymo patariamojo komiteto koordinuojamąjį vaidmenį;*
- ✓ *2016 m. paskelbdama pirmąją Europos profesinio mokymo įgūdžių savaitę ir stiprindama bendradarbiavimą su Pasaulio įgūdžių organizacija, kad profesinės studijos būtų pristatomos kaip prioritetinio pasirinkimo studijos.*

Ryšio užmezgimas: dėmesys skaitmeniniams įgūdžiams

Sparti skaitmeninė ekonomikos transformacija reiškia, kad beveik visose darbo vietose ir apskritai visuomenėje dabar reikia tam tikrų skaitmeninių įgūdžių. Bendradarbiavimu grindžiamoje ekonomikoje keičiasi verslo modeliai, atsiveria naujų galimybių ir kelių į darbo rinką, reikia kitokių įgūdžių, atsiranda tokių iššūkių kaip kvalifikacijos kėlimo galimybių panaudojimas. Robotai ir dirbtinis intelektas dabar atlieka monotoniškus darbus ne tik gamyklose, bet ir biuruose. Keičiasi galimybės naudotis paslaugomis, įskaitant e. paslaugas, todėl reikia, kad vartotojai, paslaugų teikėjai ir viešoji administracija turėtų pakankamų skaitmeninių gebėjimų. Pavyzdžiui, pradėjus teikti e. sveikatos paslaugas žmonės ėmė kitaip naudotis sveikatos priežiūros sistema.

Per pastarąjį dešimtmetį skaitmeninių technologijų specialistų paklausa kasmet padidėja 4 proc. Vis dėlto skaitmeninių įgūdžių Europoje trūksta visais lygmenimis. Nors užimtumas šiame sektoriuje nuolat sparčiai auga, manoma, kad laisvų IRT specialistams skirtų darbo vietų skaičius iki 2020 m. beveik padvigubės ir pasieks 756 000. Beveik pusė visų ES gyventojų neturi pagrindinių skaitmeninių įgūdžių, o maždaug 20 proc. žmonių neturi išvis jokių skaitmeninių įgūdžių. Valstybės narės, įmonės ir piliečiai turi priimti šį iššūkį ir didinti investicijas į skaitmeninių (įskaitant kodavimo ir kompiuterijos) įgūdžių ugdymą visoje švietimo ir mokymo sistemoje.

Europai reikia skaitmenines technologijas puikiai išmanančių žmonių, kurie galėtų ne tik naudotis jomis, bet ir kurti inovacijas ir rodyti pavyzdį šioje srityje. Antraip Europa negalės išnaudoti skaitmeninės transformacijos potencialo. Norint neatsilikti nuo technologinės plėtros, būtina įgyti naujų įgūdžių, ir šioje srityje jau diegiami naujoviški

⁷ Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacinė sistema (1); OL 2009/C/155/01.

⁸ Europos profesinio mokymo kreditų sistema (ECVET); OL 2009/C 155/02.

mokymo metodai. Mokslinių tyrimų ir inovacijų centrai taip pat gali padėti ugdyti ir perduoti tokius įgūdžius veikdami kaip investicijų, verslo ir darbo vietų kūrimo katalizatoriai.

4. Komisija pradeda įgyvendinti **Skaitmeninių įgūdžių ir užimtumo koalicijos** iniciatyvą siekdama suburti didelę šios srities talentų grupę ir užtikrinti, kad tiek pavieniai asmenys, tiek visa darbo jėga Europoje turėtų pakankamus skaitmeninius įgūdžius.

Remiantis teigiamais Didžiosios koalicijos užimtumui skaitmeniniame sektoriuje skatinti ir ES e. įgūdžių strategijos rezultatais ir atsižvelgiant į „ET 2020“ rezultatus, valstybės narės raginamos **iki 2017 m. vidurio parengti išsamias nacionalines skaitmeninių įgūdžių strategijas pagal iki 2016 m. pabaigos užsibrėžtus pasiekti tikslus. Tam reikia:**

- ✓ įsteigti nacionalines skaitmeninių įgūdžių koalicijas, kurias sudarytų valdžios institucijų, verslo, švietimo, mokymo ir darbo rinkos atstovai;
- ✓ sukurti konkrečias priemones, kuriomis skaitmeniniai įgūdžiai ir kompetencijos būtų įtraukiami į visus švietimo ir mokymo lygmenis, padėti mokytojams ir švietimo paslaugų teikėjams, skatinti aktyvų verslo ir kitų organizacijų dalyvavimą.

Komisija suburs valstybės nares ir suinteresuotuosius subjektus, įskaitant socialinius partnerius, kad jie imtųsi veiksmų, nustatytų geriausios patirties pavyzdžius ir jais dalytųsi siekdami kuo paprasčiau ir platesniu mastu juos įgyvendinti. Tai padės viešinti informaciją apie prieinamas ES lėšas (Europos struktūrinius ir investicijų fondus, Jaunimo užimtumo iniciatyvą, programą „Erasmus+“) ir ieškoti finansavimo galimybių, pavyzdžiui, pagal kuponų sistemą.

Komisija stebės pažangą kasmet rengdama Europos skaitmeninės pažangos ataskaitą (ESPA)⁹.

2.2. UŽTIKRINTI ĮGŪDŽIŲ IR KVALIFIKACIJŲ MATOMUMĄ IR PALYGINAMUMĄ

Kvalifikacija darbdaviams rodo, ką žmogus žino ir moka daryti, bet ji retai atspindi už formaliojo švietimo ribų įgytus įgūdžius, kurie dėl to gali likti nepakankamai įvertinti. Tokius įgūdžius ypač svarbu nustatyti ir patvirtinti žemesnės kvalifikacijos darbuotojams, bedarbiams ir asmenims, kuriems gresia nedarbas, taip pat asmenims, kuriems reikia pakeisti profesiją, ir migrantams. Tai padeda žmonėms geriau atskleisti ir panaudoti savo patirtį ir gebėjimus, nustatyti tolesnio mokymo poreikius ir pasinaudoti persikvalifikavimo galimybėmis.

Tačiau dėl ES švietimo ir mokymo sistemų skirtumų darbdaviams sunku įvertinti kitoje šalyje kvalifikaciją įgijusių asmenų žinias ir įgūdžius.

Tarpvalstybinis judumas gali padėti užtikrinti gerą darbo rinkų veikimą ir suteikti žmonėms daugiau svarbių galimybių. Tačiau prastas jų kvalifikacijos supratimas ir pripažinimas reiškia, kad ES ir ne ES darbuotojai, vykstantys į kitas valstybes, dažnai susiduria su daugiau kliūčių ieškodami darbo arba gauna mažesnę atlyginimą nei panašią kvalifikaciją priimančiojoje valstybėje narėje įgiję darbuotojai.

⁹ 2016 m. Europos skaitmeninės pažangos ataskaita; SWD(2016) 187.

Kvalifikacijų skaidrumo ir palyginamumo gerinimas

ES lygmeniu abipusį profesinių kvalifikacijų pripažinimą padeda užtikrinti Direktyva 2005/36/EB, kuri taip pat padeda reglamentuojamųjų profesijų atstovams patekti į darbo rinką, o nuo 2016 m. sausio mėn. penkioms profesijoms pirmą kartą taikoma ES masto elektroninė profesinės kvalifikacijos (vadinamosios Europos profesinės kortelės¹⁰) pripažinimo tvarka. Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandara (EKS) taip pat buvo sukurta tam, kad būtų lengviau suprasti ir palyginti, ką tam tikrą kvalifikaciją turintys žmonės iš tikrųjų moka (mokymosi rezultatus).

EKS paskatino įvairių nacionalinių švietimo sektorių atstovus dirbti kartu ir sukurti nuoseklias ir mokymosi rezultatais grindžiamas nacionalines kvalifikacijų sistemas. Tačiau reikia naujo postūmio, kad EKS imtų naudotis visi asmenys ir organizacijos ir kad ja remiantis būtų galima priimti kasdienius sprendimus, susijusius su darbuotojų samdymu ar mokymosi galimybėmis, be kita ko, įvertinant skirtingus galimus mokymosi metodus.

Naudotis EKS pageidauja ir kelios ne Europos šalys, kad jų kvalifikacijos būtų palyginamos su Europoje įgyjamomis kvalifikacijomis. Tai padėtų iš tų šalių į ES pritraukti aukštos kvalifikacijos tyrėjų ir specialistų, turinčių mūsų ekonomikai reikiamų įgūdžių, o ES tyrėjams ir specialistams būtų lengviau išvykti dirbti už ES ribų. Tai atitinka tikslą įgyvendinti pažangesnę ir geriau valdomą teisėtą migracijos politiką¹¹. Šiuo požiūriu ypač svarbu peržiūrėti Mėlynosios kortelės direktyvą¹². Peržiūrėjus EKS būtų geriau suprantamos užsienyje įgytos kvalifikacijos, skatinama migrantų (naujai atvykstančių ir jau gyvenančių ES) integracija į ES darbo rinką.

5. Kad būtų lengviau suprasti kvalifikacijas ir su jomis susijusius įgūdžius ir padėti geriau juos išnaudoti ES darbo rinkoje, Komisija teikia pasiūlymą peržiūrėti **Europos kvalifikacijų sandarą**¹³ (žr. COM(2016) 383). Atlikus peržiūrą bus:

- ✓ nuolat atnaujinamos nacionalinės kvalifikacijų sistemos;
- ✓ užtikrinama, kad EKS kvalifikacijos būtų grindžiamos bendraisiais kokybės užtikrinimo principais¹⁴;
- ✓ užtikrinama, kad EKS kvalifikacijos kreditai būtų suteikiami remiantis bendraisiais kreditų sistemų principais;
- ✓ skatinama, kad EKS naudotų socialiniai partneriai, valstybinės užimtumo tarnybos, švietimo paslaugų teikėjai ir valdžios institucijos, siekiant užtikrinti, kad kvalifikacijos būtų skaidrios ir palyginamos;
- ✓ skatinamas įvairių EKS naudojančių šalių ir kitų brandžias kvalifikacijų sistemas turinčių šalių, ypač kaimynystės politikos šalių, kvalifikacijų palyginamumas pagal tarptautinius ES susitarimus.

¹⁰ 2015 m. birželio 24 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/983 dėl Europos profesinės kortelės išdavimo ir įspėjimo mechanizmo taikymo procedūrų pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2005/36/EB; OL L 159, 2015 6 25.

¹¹ „Europos migracijos darbotvarkė“, COM(2015) 240; „Bendros Europos prieglobsčio sistemos reformavimas ir teisėtų kelių į Europą tiesimas“; COM(2016) 197.

¹² Pasiūlymas dėl Direktyvos dėl trečiųjų šalių piliečių, norinčių atvykti dirbti aukštos kvalifikacijos darbo, atvykimo ir gyvenimo sąlygų; COM (2016) 378.

¹³ Rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos kūrimo; OL 2008/C 111/01.

¹⁴ Kokybės užtikrinimo principai Europos lygmeniu bendrojo išsilavinimo srityje aptariami programoje „ET 2020“.

Ankstyvas migrantų įgūdžių ir kvalifikacijų nustatymas

ES gyvenantys ne ES piliečiai dažniau nei ES piliečiai neturi vidurinio (ar net žemesnio) išsilavinimo. Aukštą kvalifikaciją turi maždaug 25 proc. ne ES piliečių. Tačiau maždaug du trečdaliai aukštos kvalifikacijos specialistų yra neaktyvūs, nedirba arba dirba menkesnės kvalifikacijos reikalaujantį darbą. Be to, kai kurie ES jau gyvenantys ir neseniai atvykę migrantai, įskaitant pabėgėlius, prastai moka priimančiosios valstybės narės kalbą.

Daugeliui ES valstybių sunku suprasti naujai atvykstančių migrantų įgūdžius, kvalifikacijas ir profesinę patirtį. Padedant migrantams integruotis, jų įgūdžius galima vertinti naudojantis „Europass“¹⁵, EKS, tarpusavio mokymosi ir valstybių narių ir kompetentingų institucijų informacijos mainų priemonėmis. Ankstyvas migrantų įgūdžių nustatymas gali padėti apsispręsti dėl pirmųjų žingsnių, kurių reikia norint integruoti migrantus į priimančiosios šalies visuomenę ir darbo rinką. Tai gali būti jų siuntimas dalyvauti atitinkamose mokymo programose (įskaitant kalbų mokymąsi, verslo arba pameistrystės programas per Europos pameistrystės aljansą) arba į įdarbinimo tarnybas.

6. Siekdama sparčiau integruoti trečiųjų šalių piliečius, Komisija:

- ✓ *pristatys Trečiųjų šalių piliečių įgūdžių nustatymo šabloną. Priemonė padės tarnyboms šalyse, į kurias migrantai atvyksta, ir juos priimančiose valstybėse nustatyti ir dokumentuoti visų atvykstančių trečiųjų šalių piliečių įgūdžius, kvalifikaciją ir patirtį;*
- ✓ *bendradarbiaus su nacionalinėmis valdžios institucijomis, kad paremtų migrantų, įskaitant pabėgėlius, įgūdžių ir kvalifikacijų pripažinimą, padėtų parengti priėmimo tarnybų darbuotojus, kad būtų paspartintos pripažinimo procedūros ir paskatintas keitimasis informacija ir geriausios patirties pavyzdžiais įgūdžių ir kvalifikacijų palyginimo ir pripažinimo srityje;*
- ✓ *užtikrins naujai atvykstantiems migrantams, įskaitant pabėgėlius, galimybę mokytis kalbų internetu naudojantis programos „Erasmus+“ kalbų mokymosi internetu priemone (per trejus metus pabėgėliams bus suteikta 100 000 internetinio kalbų mokymosi licencijų)¹⁶.*

2.3. INFORMACIJOS APIE ĮGŪDŽIUS GERINIMAS, DOKUMENTAVIMAS IR PAGRĮSTAS PROFESIJOS PASIRINKIMAS

Politikos formuotojams ir švietimo paslaugų teikėjams reikia svarių su įgūdžiais susijusių įrodymų, kad ateityje jie galėtų priimti pagrįstus sprendimus dėl politikos, reformų, švietimo programų ir investicijų. Tačiau dėl sparčių darbo rinkos pokyčių sunku gauti patikimos informacijos. Be to, universalus sprendimo nėra: įgūdžių poreikių formavimąsi vietos ir regionų darbo rinkose lemia pasaulio tendencijos, tad su konkrečiomis profesijomis susijusių įgūdžių paklausa įvairiuose regionuose ir (arba) ekonomikos sektoriuose gerokai skiriasi.

Geresnė informacija geresniam pasirinkimui

Ieškodami darbo arba priimdami sprendimą, ko ir kur mokytis, žmonės turi turėti galimybę susipažinti su informacija apie įgūdžių paklausą ir gerai ją suprasti. Jiems taip pat reikia tinkamų priemonių savo įgūdžiams veiksmingai į(si)vertinti ir pristatyti kartu

¹⁵ Bendra Bendrijos sistema siekiant užtikrinti kvalifikacijų ir gebėjimų skaidrumą („Europass“), OL 2241/2004/EB.

¹⁶ Visi veiksmai, kuriais siekiama padėti trečiųjų šalių piliečiams integruotis, išvardyti Trečiųjų šalių piliečių integravimo veiksmų plane (COM(2016) 377).

su kvalifikacijomis. Darbdaviams ir kitoms organizacijoms taip pat būtų naudingos veiksmingesnės ir efektyvesnės reikiamų įgūdžių turinčių asmenų paieškos ir samdymo priemonės.

Informacijos apie įgūdžius kaupimo veiksmingumas ES šalyse nevienodas. Kai kur socialinių partnerių, vyriausybių ir švietimo paslaugų teikėjų partnerystė jau veiksmingai padeda nustatyti įgūdžių poreikius ir atitinkamai pritaiko mokymo programas. Kitur tokios partnerystės dar nėra.

Bendradarbiavimas veiksmingesnis, jeigu jis grindžiamas regioniniais ir vietos pranašumais ir ypatumais. Geresnė švietimo ir mokymo sistemos sąveika su darbo rinka vietos lygmeniu kartu su tikslinėmis investicijomis taip pat gali padėti apriboti protų nutekėjimą ir ugdyti, išlaikyti ir pritraukti gabius žmones, kurių reikia konkrečiuose regionuose ir sektoriuose.

7. *Siekdama padėti žmonėms pagrįstai pasirinkti profesiją ir studijų sritį, Komisija pasiūlys **peržiūrėti iniciatyvą „Europass“¹⁷**, kad būtų sukurta nesudėtinga ir neprikaištingai veikianti paslaugų internetu platforma. Joje bus internetinių informacijos apie įgūdžius ir kvalifikacijas dokumentavimo ir pateikimo priemonių ir nemokamų įsivertinimo priemonių.*

Duomenys apie įgūdžių poreikius ir tendencijas bus tobulinami kruopščiai ieškant informacijos internete ir analizuojant didžiuosius duomenis, taip pat toliau renkant įrodymus įvairiuose sektoriuose, kaupiant tikslią realiuoju laiku surinktą informaciją naudojant jau veikiančią integruotos „Europass“ sistemos priemonę „Įgūdžių panorama“.

8. *Komisija toliau nagrinės **protų nutekėjimo klausimą** ir skatins geriausios patirties mainus siekiant rasti veiksmingiausių problemos sprendimo būdų.*

Informacijos apie įgūdžius ir bendradarbiavimo gerinimas ekonomikos sektoriuose

Dabartiniai ir būsimi įgūdžių poreikiai įvairiuose ūkio sektoriuose labai skiriasi. Atsiranda naujų sektorių, kai kurie – dažniausiai dėl technologinių pokyčių, bet ne tik dėl jų – radikaliai keičiasi. Vis daugiau sektorių patiria pokyčių, kuriuos lemia į inovacijas orientuotas perėjimas prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir žiedinės ekonomikos bei bazinių didelio poveikio technologijų, kaip antai nanotechnologijų, dirbtinio intelekto ir robotikos. Laiku užtikrinta reikiamų įgūdžių pasiūla yra būtina konkurencingumui ir inovacijoms paskatinti. Pažangių įgūdžių taip pat labai reikia priimant investicinius sprendimus. Dėl technologinių pokyčių spartos įmonėms, ypač MVI, labai sunku geriau numatyti ir valdyti transformacinius pokyčius, susijusius su įgūdžių paklausa.

Pradėta daug sektorių ir regionų iniciatyvų, kuriomis siekiama skatinti įgūdžius ir prie kurių įgyvendinimo prisideda viešieji ir privatieji subjektai ir organizacijos. Tačiau šie projektai dažnai suskaidyti, o jų poveikis švietimo ir mokymo sistemai ribotas. Todėl rengiant ir diegiant sprendimus būtina įtraukti pramonės, įskaitant socialinius partnerius, atstovus. Taigi reikia strateginio požiūrio rinkoms ir su konkrečiu sektoriumi susijusiems įgūdžiams tinkamai nustatyti.

Siekiant užtikrinti ilgalaikius, realaus poveikio rezultatus, bendradarbiavimą nustatant sektoriui reikalingus įgūdžius galima prasmingai susieti su atitinkamų sektorių augimo

¹⁷ Bendra Bendrijos sistema siekiant užtikrinti kvalifikacijų ir gebėjimų skaidrumą („Europass“), OL 2241/2004/EB.

strategijomis ir paremti ES, nacionalinio ir regioninio lygmens politiniais įsipareigojimais ir suinteresuotųjų subjektų dalyvavimu.

9. *Siekdama pagerinti informacijos apie įgūdžius kaupimą ir spręsti įgūdžių trūkumo ekonomikos sektoriuose problemas, Komisija pristato **Sektorių bendradarbiavimo įgūdžių srityje planą**. Jis padės sutelkti ir koordinuoti pagrindinius dalyvius, pritraukti privačių investicijų ir skatinti strategiškesnę atitinkamų ES ir nacionalinių finansavimo programų panaudojimą.*

ES lygmeniu bus plėtojama pramonės ir paslaugų sektorių įgūdžių partnerystė, kuri vėliau bus perkeliama į nacionalinį (arba prireikus – į regioninį) lygmenį siekiant:

- ✓ *į ateinančių penkerių dešimties metų sektorių strategijų planus įtraukti įgūdžių paklausos nustatymo veiklą ir konkrečius uždavinius, kaip antai bendras aukštesniojo profesinio mokymo programas ir verslo, švietimo ir mokslinių tyrimų sektorių partnerystę;*
- ✓ *kai reikia, paremti susitarimus dėl sektorių kvalifikacijų ir sertifikavimo pripažinimo.*

*Planas bus remiamas pagal ES finansavimo priemones¹⁸, iš pradžių numatant paklausa grindžiamus bandomuosius projektus ir planuojant 2016 m. pradėti parengiamuosius darbus šešiuose sektoriuose – **automobilių pramonės, jūrų technologijų, kosmoso technologijų, gynybos, tekstilės ir turizmo**. Papildomos sritys (statyba, plieno gamyba, sveikatos priežiūra, ekologiškos technologijos ir atsinaujinančiųjų išteklių energija) bus vertinamos antrajame įgyvendinimo etape, prasidėsiančiame 2017 m. Buvo pasirinkti ir pažangiųjų technologijų sektoriai siekiant užtikrinti ilgalaikį konkurencingumą, ir tradiciškesni sektoriai, kuriuose susiduriama su konkrečiais trumpalaikiais ir vidutinės trukmės sunkumais.*

Geresnė absolventų karjeros stebėseną

Universitetai ir profesinės mokyklos rengia jaunuolius darbo rinkai. Tad jie turi suprasti darbo rinkos tendencijas, žinoti, kaip jų absolventams sekasi susirasti darbą, ir atitinkamai pritaikyti savo programas. Jaunuoliams ir jų šeimoms taip pat reikia šios informacijos, kad galėtų pagrįstai rinktis, ką ir kur studijuoti. Tačiau mokymo programų pritaikymas ilgai užtrunka ir yra sudėtingas procesas.

Geresnė informacija apie aukštojo mokslo ir aukštesniojo profesinio mokymo absolventų užimtumą arba tolesnį mokymąsi turėtų būti prieinamesnė ir palyginamesnė. Ji turi būti pagrįsta kokybės užtikrinimo rodikliais, administraciniais duomenimis (įskaitant mokesčių ir socialinės apsaugos duomenis) ir, jei tinkama, apklausų, atliktų naudojant socialines platformas ar socialinės žiniasklaidos priemones, rezultatus.

Keliose valstybėse narėse veikia aukštųjų mokyklų absolventų karjeros stebėsenos mechanizmai. Profesinių mokyklų absolventų karjeros stebėsenos didelio masto sistemos yra ne tokios pažangios, tad šioje srityje galima padėti valstybėms narėms gerinti informacijos kokybę.

¹⁸ Komisija bendravo su konkrečių sektorių atstovais, rinko duomenis apie įgūdžių spragas ir galimą jų poveikį darbo vietoms, augimui, inovacijoms ir konkurencingumui. Remiantis šia analize ir atsižvelgiant į tvirtus politinius ir suinteresuotųjų subjektų įsipareigojimus ES ir nacionaliniu lygmenimis, bandomajam etapui atrinkti šeši sektoriai.

10. *Siekdama padėti studentams ir švietimo paslaugų teikėjams įvertinti mokymosi pasiūlymų svarbą, Komisija planuoja kaip pirmąjį etapą 2017 m. pasiūlyti **aukštųjų mokyklų absolventų karjeros stebėsenos iniciatyvą**, kad valstybės narės patobulintų informaciją apie absolventų dalyvavimą darbo rinkoje.*

3. VYKDOMŲ DARBŲ PASPARTINIMAS

Dešimt pirmiau aprašytų iniciatyvų sudaro plataus užmojo ilgalaikę strategiją, kuria siekiama užtikrinti, kad žmonės įgytų įgūdžių, kurių reikalaujama darbo rinkoje ir apskritai visuomenėje.

Kitas ES ir nacionaliniu lygmeniu vykdomas darbas taip pat bus naudingas įgyvendinant šią įgūdžių darbotvarkę, nes suteiks žmonėms daugiau mokymosi galimybių ir užtikrins, kad švietimas ir mokymas atitiktų XXI a. poreikius. Itin daug pastangų reikėtų dėti, kad būtų sumažintas švietimo ir mokymo sistemų ir darbo rinkos atotrūkis. Reikia toliau investuoti į profesinio mokymo bei aukštojo mokslo sistemų modernizavimą ir visiškai išnaudoti jų, kaip regioninę plėtrą skatinančių priemonių, potencialą.

3.1. DAUGIAU MOKYMOSI GALIMYBIŲ

Daugiau darbu grindžiamo mokymosi galimybių ir verslo ir švietimo partnerystė

Darbu grindžiamas mokymasis, pavyzdžiui, pameistrystė, yra puikus būdas užsitikrinti gerą darbo vietą, įgyti darbo rinkoje paklausių įgūdžių, įskaitant universaliuosius įgūdžius ir socialinius emocinius gebėjimus. Šioje srityje ypač svarbų vaidmenį paprastai atlieka socialiniai partneriai. Galimybę taip mokytis turėtų turėti daugiau žmonių. Šiuo metu tik ketvirtadalis profesinių mokyklų moksleivių dalyvauja darbu grindžiamo mokymosi programose, o į bendrojo lavinimo ir aukštųjų mokyklų programas darbo patirtis įtraukiama retai. Verslo ir švietimo partnerystė, kuriai priklausytų visų sektorių ir visų švietimo sistemos lygmenų atstovai, gali padėti išnaudoti šį potencialą.

Jau vykdomos kelios sėkmingos iniciatyvos, pagal kurias darbo rinkos atstovai įtraukiami į švietimo ir mokymo veiklą ir kurios padeda jaunimui žengti pirmuosius žingsnius darbo rinkoje. Europos pameistrystės aljansas jaunuoliams jau sukūrė 250 000 mokymosi ir darbo įmonėse vietų. Pagal Europos jaunimo paktą skaitmeninių įgūdžių ugdymo programose galės dalyvauti milijonas jaunuolių, o programoje „Pažangioji klasė“ (*Smart Classroom*) – 100 000 moksleivių. Per Didžiąją koaliciją užimtumui skaitmeniniame sektoriuje skatinti įmonės ir viešosios organizacijos pasiūlė milijonus papildomų mokymosi galimybių¹⁹.

Aukštojo mokslo ir doktorantūros lygmeniu Europos inovacijos ir technologijos institutas (EIT) yra vienas iš pavyzdžių, kaip bendradarbiaujant su įmonėmis ir mokslinių tyrimų institutais galima paskatinti mokymo programų rengimą, judumo programas ir galimybes naudotis mokslinių tyrimų ir sektorių infrastruktūra praktinei darbo patirčiai realioje aplinkoje įgyti.

Tai teigiami postūmiai, bet jų akivaizdžiai nepakanka. Siekdama padėti besimokantiems asmenims įgyti daugiau darbo patirties, **Komisija teiks paramos paslaugas, kad būtų lengviau dalytis žiniomis, jungtis į tinklus ir bendradarbiauti pameistrystės srityje.**

¹⁹ <http://www.linkedpolicies.eu/pledge>.

Ji remia struktūrinės reformas pasitelkdama tarpusavio konsultavimo ir dalijimosi geriausios patirties pavyzdžiais priemones, be kita ko, per socialinę žiniasklaidą.

Keliuose sektoriuose, kaip antai prekybos, statybos ir telekomunikacijų, socialiniai partneriai jau susitarė dėl bendrosios pozicijos įgūdžių ugdymo atžvilgiu ir ėmėsi konkrečių stažuočių iniciatyvų. Keli įvairiuose ekonomikos sektoriuose veikiančios ES socialiniai partneriai, priklausantys Pameistrystės aljansui, yra kartu pasižadėję sukurti daugiau ir geresnių pameistrystės vietų. Toks yra ir 2015–2017 m. Europos socialinių partnerių bendros darbo programos prioritetas. Komisija padės socialiniams partneriams toliau naudotis bendrų projektų rezultatais, pavyzdžiui, nagrinėjant pameistrystės ekonominį naudingumą ir sukuriant galimą pameistrystės kokybės sistemą.

Didesnis besimokančių asmenų judumo rėmimas

Daugiau besimokančių asmenų turėtų turėti galimybę įgyti mokymosi patirties užsienyje. Iš turimų duomenų matyti, kad užsienyje studijuojantys arba besimokantys jaunuoliai daug greičiau susiranda darbą nei tie, kurie tokios tarptautinės patirties neturi. Jie greičiau prisitaiko prie naujų situacijų ir geriau sugeba spręsti problemas. Neseniai ES iš dalies pakeitė savo teisinę sistemą, taikytiną ne ES šalių studentams ir tyrėjams²⁰, pirmiausia, kad būtų lengviau pritraukti ir išlaikyti gabius žmones.

Aukštųjų mokyklų studentų judumo tradicijos jau įsitvirtinusios. Programoje „Erasmus“ jau dalyvavo daugiau nei 3 mln. studentų. Pagal programą „Erasmus+“ remiamos ir pirminio profesinio mokymo sistemos pameistrių ir moksleivių judumo galimybės. Tačiau jos yra nepakankamos esamai paklausai patenkinti. Tik kelios valstybės įtraukia judumo galimybes į nacionalines švietimo, mokymo ir jaunimo reikalų sistemas.

Pameistriai taip pat gali mokytis ir dirbti užsienyje. Siekdama pagerinti jų judumo sąlygas, Europos Parlamento užsakymu Komisija įgyvendina bandomąjį projektą, kuriuo siekiama įvertinti ilgesnių pameistrių dalyvavimo judumo programose užsienyje laikotarpių (6–12 mėnesių) galimybę ir naudą.

Vien ES biudžeto paramos nepakaks. Jeigu valstybės narės įtrauktų judumo rėmimą į savo nacionalines programas, įgyti patirties užsienyje galėtų daugiau jaunuolių.

Labai svarbi mokomosios ar darbinės praktikos kokybė. Finansavimas turi visiškai atitikti nacionalinę politiką ir priemones, kuriomis skatinamas ir vertinamas mokymasis, ir užtikrinti mokymo svarbą ir kokybę. **2016 m. bus pradėta naudoti Profesinio mokymo judumo rezultatų suvestinė, kad būtų galima įvertinti visoje ES taikomas paramos priemones ir patikimai nustatyti sritis, kuriose reikia nuveikti daugiau.**

Daugiau mokymosi darbo vietoje galimybių

Didžioji dalis ateinančių dviejų dešimtmečių Europos darbo jėgos šiandien jau yra suaugę žmonės. Jiems reikia nuolat atnaujinti įgūdžius ir išnaudoti naujas profesines galimybes.

²⁰ Direktyva (ES) 2016/801 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir gyvenimo mokslinių tyrimų, studijų, stažavimosi, savanoriškos tarnybos, mokinių mainų programų arba edukacinių projektų ir dalyvavimo *Au pair* programoje tikslais sąlygų.

Tačiau tik kas dešimtas suaugęs asmuo šiuo metu dalyvauja formaliojo mokymo programose. Daugiausia tai yra aukštesnės kvalifikacijos ir didelių bendrovių darbuotojai. 2010 m. maždaug trečdalis ES bendrovių visai nesiūlė mokymo galimybių savo darbuotojams ir tik maždaug trečdalis darbuotojų mokėsi. Neseniai nustatyta, kad ketvirtadalis darbuotojų per visą profesinės veiklos laikotarpį visai nepatobulino savo įgūdžių.

Galima nuveikti daugiau siekiant paremti mokymosi darbe galimybes ir padėti bendrovėms, pirmiausia MVĮ, teikti darbuotojų mokymo paslaugas, pavyzdžiui, padedant sutelkti išteklius ir infrastruktūrą bendrai mokymo veiklai vykdyti. Europos struktūrinių ir investicijų fondų paramą jau dabar galima naudoti švietimo ir mokymo infrastruktūrai modernizuoti. **Kartu su Europos investicijų fondu (EIF) Komisija svarsto galimybes toliau remti bankų paskolas MVĮ palankiomis palūkanų normomis pasitelkiant konkrečiai įgūdžių ugdymui skirtą finansinę priemonę.**

Daugiau galimybių patvirtinti neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatus

Žmonėms turėtų būti suteikta galimybė pasinaudoti visais savo įgūdžiais darbe arba tęsiant mokslus. Vis dažniau mokomasi ir įgūdžių įgyjama už formaliojo švietimo sistemos ribų – įgyjant darbo patirties, mokantis įmonėje, naudojantis skaitmeniniais ištekliais arba savanoriaujant. Šie įgūdžiai gali būti patvirtinami nustatymo ir dokumentavimo, vertinimo ir sertifikavimo priemonėmis, numatant galimybę įgyti dalinę arba visą kvalifikaciją.

Tačiau daugelyje šalių mažai žinoma apie patvirtinimo galimybes, o pati koncepcija nėra plačiai įgyvendinama. Kai kur įgūdžius galima patvirtinti tik jei jie buvo įgyti įgyvendinant konkrečius projektus; kitur pernelyg didelės administracinės išlaidos.

Siekdami padėti politikams ir specialistams iki 2018 m. parengti nacionalinę patvirtinimo tvarką²¹, 2016 m. pradžioje Komisija ir „Cedefop“ paskelbė patvirtinimo gaires, kurios bus nuolat atnaujinamos. Atnaujintas Europos neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo aprašas, kuriame apibūdinama padėtis Europoje ir pateikiama gerosios patirties pavyzdžių, bus paskelbtas 2016 m. pabaigoje.

3.2. MODERNIZAVIMO PASTANGOS

Parama mokytojams ir instruktoriams

Kad ir kokio amžiaus būtų besimokantys asmenys, jiems reikia puikių mokytojų, kad jie galėtų išsiugdyti įvairius gyvenimui ir darbui reikalingus įgūdžius ir požiūrį. Mokymosi rezultatų skirtumus pirmiausia lemia asmens savybės ir šeimos aplinka. Tačiau švietimo įstaigose būtent mokytojai ir instruktoriai daro didžiausią įtaką besimokančiųjų mokymosi rezultatams. Jie gali įkvėpti ir padėti įgyti geresnių ir aktualesnių įgūdžių. Jie taip pat atlieka itin svarbų vaidmenį diegiant naujus mokymo(si) metodus, skatinant kūrybiškumą ir novatoriškumą, remiant nešališkumą ir padedant besimokantiems asmenims, kurių įvairovė nuolat didėja, pasiekti kuo geresnių rezultatų.

²¹ Neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimas, OL 2012/C 398/01.

Daugelyje šalių nerimą kelia mokytojų senėjimas. Jiems išeinant į pensiją, kyla vis didesnis pavojus, kad pritrūks patirties ir darbuotojų. Reikia naujoviškos samdymo, patrauklių darbo sąlygų ir išlaikymo politikos, kad susiformuotų nauja švietimo specialistų karta. Mokytojų, taip pat ilgą laiką švietimo sistemoje dirbančių specialistų kompetencijos kėlimas taip pat yra nuolatinis ir vis didesnės svarbos prioritetas įvairiose ES šalyse.

Komisija, pasinaudodama įvairiomis bendradarbiavimo ir judumo galimybėmis, remis dalijimąsi geriausia šios srities patirtimi tarp valstybių narių ir suinteresuotųjų subjektų. Ypatingas dėmesys bus skiriamas pedagogikos inovacijoms; tai reiškia, kad bus remiamos lanksčios mokymo programos, skatinami tarpdisciplininiai ir bendradarbiavimu pagrįsti instituciniai metodai ir remiamas kvalifikacijos kėlimas siekiant diegti naujoviškus mokymo metodus, įskaitant galimybes naudoti ir diegti skaitmenines priemones klasėje bei skatinti verslumą.

Aukštojo mokslo modernizavimas

Iki 2025 m. beveik pusei visų ES darbo vietų reikės aukštesnės kvalifikacijos, kuri paprastai suteikiama baigus akademines ir profesines aukštojo mokslo programas. Pagal tokias programas išugdomi įgūdžiai paprastai laikomi našumo ir inovacijų varikliais. Aukštųjų mokyklų absolventai turi daugiau galimybių įsidarbinti ir daugiau uždirbti nei vidurinį išsilavinimą turintys asmenys.

Iš neseniai vykusių viešųjų konsultacijų dėl Europos aukštojo mokslo sistemų modernizavimo darbotvarkės²² matyti, kad daugiau nei du trečdaliai studentų ir neseniai mokslus baigusių absolventų įžvelgia tam tikrą absolventų pasiūlos atotrūkį nuo ekonomikai reikalingų žinių ir įgūdžių. Šiam vertinimui pritaria beveik pusė aukštojo mokslo paslaugų teikėjų. Taip pat pabrėžiama būtinybė aukštojo mokslo institucijoms aktyviai veikti regioniniu ir nacionaliniu lygmenimis, ne tik aprūpinti darbo rinką kvalifikuotais darbuotojais, bet ir skatinti inovacijas.

Dalyviai taip pat minėjo šiuos svarbius iššūkius: technologijų ir globalizacijos poveikį aukštajam mokslui, poreikį gerinti absolventų mokymosi ir įsidarbinimo rezultatus, geriau orientuoti perspektyvius studentus ir skatinti daugiadisciplininį požiūrį.

Kartu su suinteresuotaisiais subjektais Komisija remis aukštojo mokslo modernizavimą vadovaudamasi viešųjų konsultacijų rezultatais. Tam visų pirma bus kuriamos kompetencijos vertinimo sistemos įvairioms aukštojo mokslo disciplinoms, kad studentų ir absolventų įgūdžius būtų įmanoma palyginti.

4. DARBOTVARKĖS ĮGYVENDINIMAS

Nauja įgūdžių darbotvarkė – tai bendra ES, valstybių narių ir visų lygmenų suinteresuotųjų subjektų darbotvarkė. Jos tikslas – sukurti bendrą viziją ir įsipareigoti dirbti kartu siekiant pagerinti įgūdžių ugdymo kokybę ir aktualumą prisitaikant prie sparčiai kintančių darbo rinkos reikalavimų, suteikti visiems būtiniausius pagrindinius įgūdžius ir užtikrinti, kad kvalifikacijas būtų lengviau suprasti, padėti darbuotojams ir besimokantiems asmenims judėti tarp ES šalių.

²² Europos aukštojo mokslo sistemų modernizavimo darbotvarkė. Ekonomikos augimo ir užimtumo rėmimas, COM (2011) 567 galutinis.

Svarbiausią vaidmenį sėkmingai įgyvendinant šią darbotvarkę turės atlikti įvairiems sektoriams ir pramonei atstovaujantys socialiniai partneriai, drauge remiantis Europos ir nacionaliniu lygmenimis įgyvendinamomis iniciatyvomis ir konkrečiuose sektoriuose sukaupta patirtimi.

Europos semestras kaip ekonominės politikos koordinavimo priemonė ir toliau atliks svarbų vaidmenį vykdant politikos reformų švietimo, mokymo ir įgūdžių srityse stebėseną. ES vertins valstybių narių reformavimo pastangas atlikdama kiekvienos šalies analizę, skatindama šalis mokytis vienos iš kitų ir plėtodama įrodymais grindžiamą politiką. Siekdama padėti parengti ir įgyvendinti reformas, Komisija kartu su EBPO padės valstybėms narėms parengti nacionalines įgūdžių strategijas ir veiksmų planus dalyvaujant visoms valdžios institucijoms.

Vienas pagrindinių Naujos įgūdžių darbotvarkės tikslų – didinti politikų informuotumą apie didžiulę įgūdžių svarbą Europos darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo perspektyvoms ir spręsti šiuos klausimus aukščiausiu politiniu lygmeniu, kad palaikytų politinį impulsą, Komisija apsvartys galimybes reguliariai teikti pažangos ataskaitas. Šios ataskaitos galėtų būti naudingos rengiantis Europos semestrai ir politiniams debatams Europos Vadovų Taryboje.

Komisija taip pat dalyvaus išsamesniame dialoge su valstybėmis narėmis, kaip geriausiai pasinaudoti esamų finansavimo programų galimybėmis darbotvarkės tikslams pasiekti. Pagrindinės priemonės: Europos socialinis fondas (ESF), Europos regioninės plėtros fondas (ERPF), Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP), Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas (EJRŽF), Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondas (PMIF), programos „Horizontas 2020“ ir „Erasmus+“. Siekiant kuo labiau paskatinti privačiojo sektoriaus investicijas į įgūdžių ugdymą, taip pat reikėtų išnaudoti visą EIB ir kitų finansų įstaigų ir produktų, įskaitant Europos strateginių investicijų fondą, potencialą.

Atlikdama 2014–2020 m. daugiametės finansinės programos vidurio laikotarpio peržiūrą, Komisija apsvartys galimus pakeitimus, kurių reikia darbotvarkės tikslams pasiekti. Žvelgdama į ateitį, į laikotarpį po 2020 m., Komisija skatins diskusijas dėl įvairių finansavimo priemonių įgūdžiams remti.

Supaprastinus esamas valdymo struktūras, būtų lengviau užtikrinti labiau koordinuotą kai kurių šioje darbotvarkėje siūlomų iniciatyvų įgyvendinimą. Pirmasis žingsnis būtų optimizuoti kai kurias ES lygmeniu veikiančias ekspertų grupes, nagrinėjančias įgūdžių ir kvalifikacijų klausimus, nedarant poveikio galiojančiam reglamentuojamųjų profesijų tvarkai. Paskesnių veiksmų bus imamasi atsižvelgiant į esamų valdymo struktūrų vertinimą. Bus užtikrinamas koordinavimas ir derinimas su Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strategine programa „ET 2020“²³ ir neseniai patvirtintais politikos prioritetais²⁴. Taip pat bus skatinamas koordinavimas tarp ES remiamų EKS nacionalinių kontaktinių centrų, „Europass“ ir „Euroguidance“ siekiant sukurti vieną įvairių su įgūdžiais susijusių Europos iniciatyvų sąsają su nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais ir užtikrinti, kad vartotojams būtų lengva ja naudotis. Toks supaprastinimas bus įgyvendinamas pasitarus su valstybėmis narėmis.

Komisija ragina Europos Parlamentą ir Tarybą, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetą bei Regionų komitetą pritarti šiai darbotvarkei ir aktyviai remti jos įgyvendinimą glaudžiai bendradarbiaujant su visais atitinkamais suinteresuotaisiais

²³ Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginė programa („ET 2020“), OL 2009/C 119/2.

²⁴ Naujieji Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje prioritetai, OL 2015/C 417/04.

subjektais. Komisija yra įsipareigojusi skatinti nuolatinės konsultacijas ir dialogą dėl Įgūdžių darbotvarkės su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais ir visuomene.

PRIEDAS

VEIKSMŲ SĄRAŠAS IR PRELIMINARUS TVARKARAŠTIS

VEIKSMAS		TERMINAS
Gerinti įgūdžių ugdymo kokybę ir svarbą		
Pamatų stiprinimas: pagrindiniai įgūdžiai	Komisijos pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl įgūdžių garantijos sukūrimo (žr. COM(2016) 382)	2016 m. birželio mėn.
Atsparumo didinimas: pagrindinės kompetencijos ir geresni, sudėtingesni įgūdžiai	Komisijos pasiūlymas peržiūrėti bendruosius visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimus, ypatingą dėmesį skiriant verslumo ugdymui, ir su jais susijusių Europos orientacinę sistemą	2017 m. 4 ketvirtis
Profesinis mokymas kaip prioritetinis pasirinkimas	Komisijos pasiūlymai modernizuoti profesinio mokymo sistemą, pavyzdžiui, peržiūrėti Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacinę sistemą (EQAVET) ir Europos profesinio mokymo kreditų sistemą (ECVET)	2017 m. 2 ketvirtis
Ryšio užmezgimas: dėmesys skaitmeniniams įgūdžiams	Iniciatyvos „Skaitmeninių įgūdžių ir užimtumo koalicija“ įgyvendinimo pradžia	2016 m. pabaiga
Užtikrinti didesnę įgūdžių ir kvalifikacijų matomumą ir palyginamumą		
Kvalifikacijų skaidrumo ir palyginamumo gerinimas	Komisijos pasiūlymas dėl Europos kvalifikacijų sandaros peržiūros (žr. COM(2016) 383).	2016 m. birželio mėn.
Ankstyvas migrantų įgūdžių ir kvalifikacijų nustatymas	Trečiųjų šalių piliečių įgūdžių nustatymo šablono pristatymas	2016 m. birželio mėn.
Gerinti informaciją apie įgūdžius, dokumentavimą ir pagrįstą profesijos pasirinkimą		
Gerinti su įgūdžių paklausa susijusių duomenų rinkimą ir informacijos sklaidą siekiant užtikrinti, kad profesijos pasirinkimas būtų geriau pagrįstas	Komisijos pasiūlymas peržiūrėti „Europass“ siekiant užtikrinti, kad būtų teikiamos geresnės su įgūdžiais ir kvalifikacijomis susijusios paslaugos	2016 m. 3 ketvirtis
Gerinti su įgūdžių paklausa susijusių duomenų rinkimą ir informacijos	Tolesnė analizė ir dalijimasis geriausios patirties pavyzdžiais siekiant pažaboti protų nutekėjimą	2016 m. pabaiga

sklaidą siekiant užtikrinti, kad profesijos pasirinkimas būtų geriau pagrįstas		
Informacijos apie įgūdžius gerinimas ekonomikos sektoriuose	Sektorių bendradarbiavimo įgūdžių srityje plano įgyvendinimo pradžia	2016 m. birželio mėn.
Geresnė absolventų karjeros stebėseną	Komisijos pasiūlymas dėl absolventų karjeros stebėsenos	2017 m. 2 ketvirtis